

## **Par. 5 Het Christendom dringt door!**

Onze Saksische voorouders leefden in een wereld, waarin de keiharde wetten van de natuur golden. 't Is dan ook geen wonder, dat hun godsdienstige uitingen vooral lagen op het gebied van deze natuur en de voor hen onbegrijpelijke natuurverschijnselen. De zon werd aanbeden, de dondergod Donar gevreesd, godinnen van de vruchtbaarheid

vereerd, bijlen (= symbolen van de vruchtbaarheid) geofferd<sup>\*)</sup>, bijeenkomsten in heilige wouden georganiseerd.

Tegen het eind van de 8e eeuw moet het Evangelie van Christus voor het eerst vanuit Noord-Friesland onze kant op zijn gebracht. We komen bijv. de naam tegen van de Angelsaksische zending Willehad, maar vooral die van de Friese prediker Liudger. Het is echter vrijwel zeker, dat de direkte invloed van deze Liudger op de kerstening van Westerwolde erg beperkt is geweest. Friezen en Saksen waren vrij sterk van elkaar verschillende, Germaanse stammen en opnieuw zal de geïsoleerde ligging van ons landschap een rol hebben gespeeld.

Ook valt Westerwolde na haar kerstening (tot 1559) kerkelijk onder het bisdom Osnabrück, terwijl de rest van de huidige provincie Groningen onder het bisdom Münster viel en Liudger was de eerst bisschop van Münster.

We zullen het verhaal van de definitieve kerstening van Westerwolde niet vanuit Friesland, maar vanuit Duitsland moeten belichten.

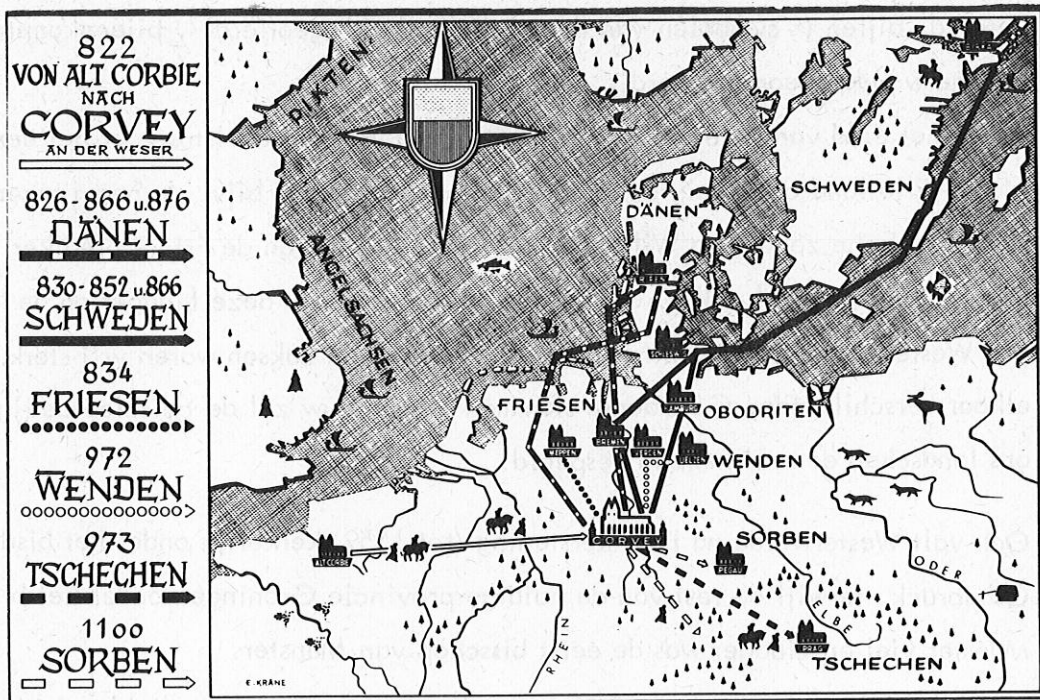
Laten we daarom de geschiedenis eens een ogenblik in breder verband gaan bekijken, zodat de situatie wat duidelijker wordt.

Omstreeks 600 al komen er kloosterbroeders uit Ierland zending bedrijven in Frankerland, een gebied dat in die tijd ongeveer de grootte had van het huidige Frankrijk. Dit Frankerland had na de Volksverhuizing een stormachtige ontwikkeling meegemaakt en was ca. 500 het sterkste rijk in Europa geworden.

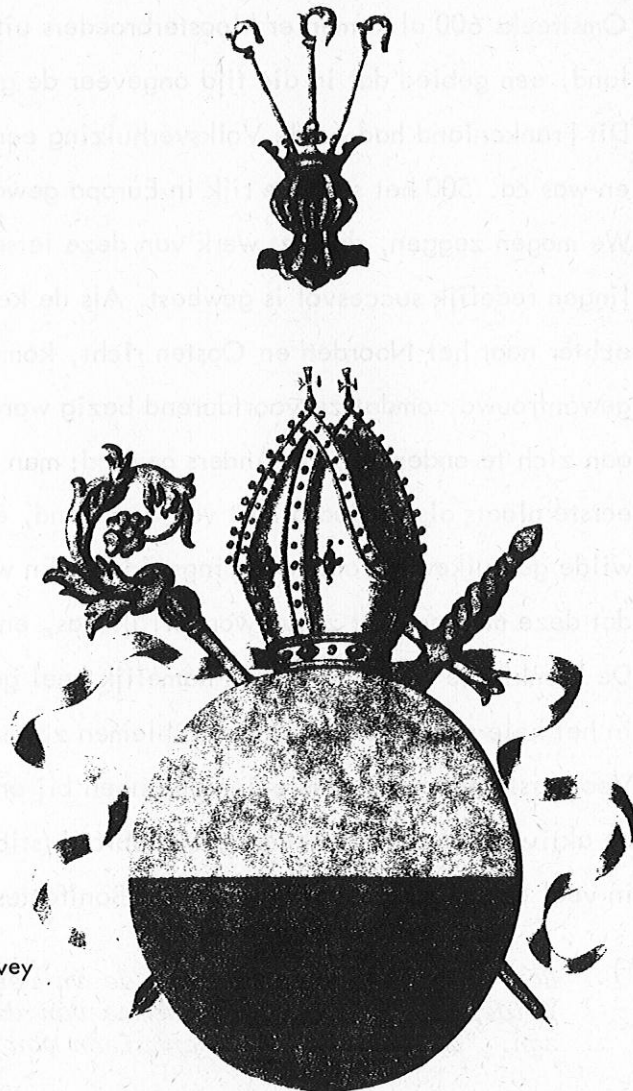
We mogen zeggen, dat het werk van deze Ierse, en later ook van Engelse, zendingen redelijk succesvol is geweest. Als de kerstening zich vanuit Frankerland echter naar het Noorden en Oosten richt, komen de problemen. De Franken werden gewantrouwd, omdat ze voortdurend bezig waren geweest, de hun omringende volken aan zich te onderwerpen. Anders gezegd: men beschouwde het Christendom hier in de eerste plaats als de godsdienst van de vijand, een vijand die deze nieuwe godsdienst wilde gebruiken als onderwerpingsmiddel. En we moeten achteraf eveneens vaststellen, dat deze mening niet zo verwonderlijk was, en ook niet zo erg bezijden de waarheid. De Frankische koningen zagen namelijk heel goed in, dat één uniforme godsdienst in het hele rijk, tal van regeerproblemen zou vergemakkelijken.

Vooreerst hebben de kersteningspogingen bij ons dus niet het gewenste succes. O.a. de activiteiten van de bekende Willebrord (stichter van een klooster te Utrecht) zijn in veel opzichten een teleurstelling. Bonifatius, de eerste aartsbisschop van Duits-

<sup>\*)</sup> Het vermoeden bestaat, dat de in respectievelijk 1962 en 1965 door Geert Volders (Veenhuizen) en Remke van der Heide gevonden stenen bijlen in de zgn. "Zandkoelen" te Veenhuizen van zo'n offer afkomstig zijn.



Corvey vormde basis voor een krachtige  
kerstening  
(Henze Verlag - Höxter)



Wapen van de abten van Corvey  
(Museum Höxter-Corvey)

land, weet meer te bereiken. We leven dan rond het jaar 700. Beroemd wordt hij door het omhakken van een heilige eik: de wraak van Wodan, de Germaanse oppergod, blijft uit en de heidense Saksen zijn aangeslagen. De Noordfrankische koning Karlo-man kondigt onmiddellijk bepalingen af tegen de wapenhandel, de lijkverbranding, waarzeggerij, het jachtbedrijf e.d. om te proberen de Saksen verder de wind uit de zeilen te nemen. Dat lukt slechts ten dele. Zijn broer zal de zaken grondiger aanpakken en deze broer is de man geweest, die zorg heeft gedragen voor de christianisering van ons gebied: we hebben het over Karel de Grote.